

ཁོ་དེ་ཕྱི་དམངས་སྤྱི་ལུ་གྲུ་དོར་
གསལ་བའི་སྤྱོད་མེ།

གྲུ་འཁོར་མེ་སྤྱོད་ལུ་བཅུ་ལ།

དཔེ་མཛོད་འགན་ཁུར་པ་རྒྱལ་མོ་འབྲུག་པ།
མདུན་ཤོག་རྩམ་འགོད་པ་ལིས་ཅན་བླང་།

ཐོད་གྲི་དམངས་ཁྲོལ་གྱི་གླེང་དོར་གསལ་བའི་སྒྲན་མེ།

རྒྱང་འཁོར་ཆེ་ཕུན་གྱིས་བཙམས།

ཀྱང་གོའི་ཐོད་རིག་པ་དཔེ་སྒྲན་ཁང་གིས་བསྐྱུན་ཏེ་བཟུམ།

མེ་ཅན་ལྷག་ཅན་ཅི་ཤིན་པར་ཁང་གིས་དཔར་བཏབ།

2005 ལོའི་ཟླ་6 པར་དཔར་གཞི་དང་པོ་བསྐྱིགས།

2005ལོའི་ཟླ་6 པར་དཔར་ཐེངས་དང་པོ་བསྐྱུབ།

ISBN7—80057—769—4/Z·359

དཔེ་རིན་ཤོར། 8.00

责任编辑:周华

封面设计:李建雄

图书在版编目(CIP)数据

藏族民俗扬弃论/次仁平措著. —北京:中国藏学出版社, 2005. 6

ISBN 7—80057—769—4

I. 西… II. 次… III. 风俗习惯—研究—西藏—藏语
IV. K892.475

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2005)第 062472 号

藏族民俗扬弃论

金果·次平 著

中国藏学出版社出版发行

北京牛山世兴印刷厂印刷

开本:850×1168 1/32

印张:6.75 印数:1—2000 册

2005 年 6 月第 1 版 第 1 次印刷

ISBN7—80057—769—4/Z·359

定价:8.00 元

འགྲོ་བརྒྱུད།

རང་ཅག་བོད་མི་འདི་བཞིན་གནའ་མ་མོ་ནས་བཟུང་ལས་ལ་བཙོན་ཞིང་
ཤེས་རིག་བྲག་བ། དཔའ་སྟོབས་ཆེ་ལ་གཤེས་རྒྱ་དྲ་བཟང་བའི་ཡུལ་བྱང་མི་
རིགས་ཤིག་ཡིན་པ་ནི་བཟང་བྱ་སྟོང་ཕྱག་དུ་མའི་རིང་གི་རིག་དངོས་རྗེས་ཤུལ་
དང་། དུས་རབས་སོ་སོའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འདྲ་མིན་འཁོད་པའི་ཡིག་ཆ་དང་།
རྒྱལ་རབས་དེ་བ་ཐེང་དང་ཆོས་འབྱུང་ཁག་ལས་ལེགས་པར་ཤེས་བྱལ་པ་མ་ཟད།
སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཆོ་བ་དངོས་ཀྱི་འབྱུང་རྗེ་ལྟ་བུའི་དཔའ་ཉགས་དམངས་སྟོལ་ལས་
ཀྱང་ར་འཕྲོད་གསལ་པོ་ཡོང་གི་ཡོད། གང་ལགས་ཤེ་ན། དམངས་སྟོལ་ནི་སྤྱི་
ཚོགས་ཀྱི་འཆོ་བ་དངོས་དང་ཚུད་པ་འོ་མ་བཞིན་དུ་འདྲེས་ནས་གནས་པ་ཙམ་དུ་
མ་ཟད། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཆོ་བ་དངོས་དང་འབྲེལ་བའི་རིག་གནས་ཀྱི་མངོན་ཚུལ་
ཞིག་ཀྱང་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཆོ་བ་དང་འབྲེལ་བའི་རིག་གནས་ཀྱི་
མངོན་ཚུལ་དེ་ཡང་འཆོ་ཐབས་ཀྱིས་ཐག་བཅད་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། སོ་སོ་
གནས་སའི་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་དང་། ཐོན་སྐྱེད་འཆོ་བའི་ཆ་རྒྱུན། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་
འདུ་ཤེས་འཛིན་སྟངས་སོགས་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་མི་རིགས་སོ་སོའི་དམངས་
སྟོལ་རིག་གནས་ཤིག་གྲུབ་ནས་ཡོད་ཅིང་། མི་རིགས་ཅི་འདྲ་ཞིག་གི་དམངས་
སྟོལ་རིག་གནས་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་དེས་མི་རིགས་འདི་ཉིད་ཀྱི་དར་རྒྱུད་ལ་དངོས་
ཤུགས་གང་རུང་ནས་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་གཤེས། ང་ཆོས་བོད་ཀྱི་ཤེས་
རིག་གི་ཆ་ལག་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པར་ཞིབ་འཇུག་བྱའོ་སྟམ་ན། བོད་ཀྱི་གནའ་
དེང་གི་སྟོང་ཁང་དང་། གནའ་དེང་གི་རྒྱན་གོས། གནའ་དེང་གི་གཞིན་སྟོལ།

གནའ་དེང་གི་གུས་ལུགས། གནའ་དེང་གི་འཛེམས་སྤང་། གནའ་དེང་གི་དུས་
 ཆེན་གཏོང་སྲོལ་སྟགས་ཚུད་པའི་དམངས་སྲོལ་རིག་གནས་ལའང་བརྒྱད་རིམ་
 ལྷན་པའི་ཞིབ་འཇུག་མི་བྱེད་ཐབས་མེད་ཡིན། དེས་ན་ད་ལམ་བོད་སྤྱོད་སྲིད་
 ཆོགས་ཆེན་རིག་ཁང་གི་ཞིབ་འཇུག་ཆེན་མོ་གཞིན་པ་རྒྱུ་འཁོར་ཆེ་ཤུན་ལགས་
 ལས་དཀའ་ལྷུང་འབད་བཅོམ་གྱིས་བོད་ཀྱི་དམངས་སྲོལ་ཤེས་བྱར་སློབ་སྦྱོང་དང་།
 རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་ནས་ཞིབ་འཇུག་ དམངས་ཁྲོད་དུ་ཟབ་འཇུག་
 གིས་རྒྱུ་ཞིབ་སྟགས་གནང་སྟེ། བོད་མི་རིགས་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས། བོད་
 ཀྱི་ཤེས་རིག་སྟགས་ལ་འཁུར་སེམས་རྒྱལ་པར་དག་པ་བཅངས་ཏེ། 《བོད་ཀྱི་
 དམངས་སྲོལ་གྱི་སྤྱང་དོར་གསལ་བའི་སློབ་མེ》ཞེས་པའི་ཆེད་ཚོམ་འདི་བཅམས་
 གནང་བ་དང་། དེ་ལྟར་བཅམས་པའི་དགོས་པའང་། གཅིག་ནས་བོད་ཀྱི་ཤུལ་
 བྱང་དམངས་སྲོལ་རྒྱལ་ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་དང་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་རི་ལྟར་
 གཏོང་དགོས་ཚུལ། གཉིས་ནས་དམངས་སྲོལ་ཁག་གཅིག་དུས་རབས་འཕེལ་
 རྒྱས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་མི་འཆམས་ཤིང་སྟེགས་རོ་ལྟ་བུར་གྱུར་གཤིས་རི་ལྟར་སྤྱང་
 དགོས་ཚུལ། གསུམ་ནས་བོད་ཀྱི་དམངས་སྲོལ་རིག་གནས་ལ་དུས་རབས་ཀྱི་
 གསོན་འུགས་རི་ལྟར་སྦྱོན་དགོས་ཚུལ་བསྟན་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་རང་རིགས་ལ་
 དམའ་འབེབས་དང་བྱུང་གསེད་བྱེད་པ་སྟགས་མིན་པར། བོད་མི་རིགས་འདི་
 བཞིན་སྟོགས་ཡོངས་ནས་སྦྱོན་བྲལ་ངང་ཡར་རྒྱས་ཡོང་ཕྱིར་ཡིན་ན། བྱིད་
 གཟིགས་པ་པོ་རྒྱལ་པས་གཟིགས་ཞིབ་གནང་སྐབས་“སྤྱན་བཟང་རོ་ཁ་ནད་ལ་
 སྤྲོན། ། སན་གཏམ་ནར་སུན་སྦྱོད་ལ་སན། །”ཞེས་པའི་དཔེ་ལྟར་སྦྱི་རྒྱལ་པ་
 དགེ་མི་དགེ་ལ་མ་གཟིགས་པར་ནང་ངོ་བོ་དགེ་མི་དགེ་ལ་གཟིགས་ཏེ། བརྗོད་

བྱའི་དོན་གྱི་གནད་རེ་རེ་ལའང་ཉམས་ཞིབ་ལེགས་པར་གནང་ན། ཚཱ་པ་པོ་
 གང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱགས་འདུན་ལྟར་རང་ཅག་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་འདས་མ་འོངས་ད་ལྟའི་
 དམངས་སློལ་གདང་འཛོག་ཡང་དག་བྱེད་སྤྱབ་པར་མ་ཟད། ལས་བྱ་བ་གང་
 གི་ཐད་ལའང་འཕུལ་སྤྱགས་ཀྱི་ཁེ་སྤྱོད་སེམས་སྤྱབ་པ་དང་། ལག་ལེན་དངོས་ཀྱི་
 ཐོག་ནས་ཀྱང་ལེགས་ཉེས་སྤང་དོར་མ་འཆུག་པ་ཞིག་ཡིང་རྒྱུར་པན་ཐོགས་ངེས་
 ཅན་འབྱུང་ངེས་ལགས་སོ། །

བོད་རྒྱུངས་མི་རིགས་མུ་ཚལ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་ཞིབ་འཇུག་པ་
 ཚེན་མོ་དབྱ་ལྷ་རྒྱ་བ་བཟང་པོས།
 ༡༠༠༥ལོའི་རྒྱ་ཡ་ཚེས་༡༠ལ།

དཀར་ ཆག

ཡེ་ཤུ་དང་ཁོ། དམངས་སྐྱོལ་གྱི་ཁྱད་རྟོག་སྤྱིར་བཏག་པ།	
གཅིག ཁྱོད་གཞི།	1
གཉིས། སྤུལ་བྱུང་དམངས་སྐྱོལ་འཛིན་སྐྱོར་སྤེལ་གསུམ་	
བྱ་རྒྱུ་ལྟེ་ཆེ་ལེ་རང་བཞིན་སྐྱོར་	9
གསུམ། རྗེས་སྤུས་གྱི་དམངས་སྐྱོལ་བརྒྱུར་བཅས་བྱེད་སྐབས་	
མཐའ་འཁྱོངས་བྱ་དགོས་པའི་ཚད་ན་དང་བརྒྱུར་	
བཅས་བྱེད་ཐབས་སྐྱོར།	15

ཡེ་ཤུ་གཉིས་པ། སྐྱོལ་རྒྱུན་འཛུལ་བྱའི་དག་སྐྱོན་ཁྱད་	
རྟོག་བཏག་པ།	
གཅིག འཛུལ་བྱའི་སྤྱབ་ཚུལ་སྐྱོར།	24
གཉིས། འཛུལ་བྱའི་མཚོན་ཚུལ་སྐྱོར།	32
གསུམ། འཛུལ་བྱའི་ཐབས་ལུས་སྐྱོར།	39
བཞི། འཛུལ་བྱའི་སྐྱོན་སྐྱོད་ལས་ལུས་པའི་སྐྱོར།	50

ཡེ་ཤུ་གསུམ་པ། གཉེན་སྤྱིག་སྐྱོར་གྱི་འཛུལ་བྱའི་དག་	
སྐྱོན་ཁྱད་རྟོག་བཏག་པ།	
གཅིག ཉེ་དུ་གཉེན་སྤྱིག་ལ་འཛུལ་པ་དང་དེའི་དག་མཚན་	
སྐྱོར།	55
གཉིས། རིགས་རྒྱུད་དམན་པ་དང་གཉེན་སྤྱིག་རྒྱུར་འཛུལ་པ་	
དང་དེའི་སྐྱོན་སྐྱོར།	62

གསུམ། ལོ་དང་ལོ་ཉུགས་སྒྲོང་གི་འཛེམ་བྱ།	68
ལེའུ་བཞི་པ། སུ་རུ་མནའ་མ་མཉམ་བསུའི་གཉེན་	
སྒྲུལ་སྒྲོང་བཤད་པ།	
གཅིག ཟེང་གཞི།	75
གཉིས། སུ་རུ་མནའ་མ་མཉམ་བསུ་བྱེད་པ་གཉེན་སྒྲུལ་	
དུ་སྐྱབ་མིན་སྒྲོང་།	78
གསུམ། ལུགས་སྒྲུལ་དེ་ཉིད་དར་གནས་སྐྱབ་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་	
སྒྲོང་།	85
ལེའུ་ལྔ་པ། རིགས་རྒྱུད་མཐོ་དམན་གྱི་ལྟ་བ་དང་	
དེའི་འབྲུང་རྒྱུན་བཤད་པ།	
གཅིག རིགས་རྒྱུད་ལྱིའི་དེ་ལྟེ་རྣངས་སྒྲོང་།	103
གཉིས། ལྟེ་བྲག་བཤན་པ་རིགས་རྒྱུད་དམན་པར་	
འཛིན་པའི་ལུགས་སྒྲུལ་དར་བྱལ་བྱང་བའི་	
རྒྱ་རྒྱུན་སྒྲོང་།	113
གསུམ། བཤན་པ་རིགས་རྒྱུད་དམན་པར་འཛིན་པའི་	
ལྟ་བ་དར་བྱལ་བྱང་བའི་བརྒྱུད་རིམ་སྒྲོང་།	125
ལེའུ་དྲུག་པ། ཆང་དང་འབྲེལ་བའི་རིག་གནས་ཀྱི་དགེ་	
རྒྱུན་རྒྱང་དོར་བཤད་པ།	
གཅིག ཟེང་གཞི།	131
གཉིས། ཆང་དང་དེ་འབྲེལ་རིག་གནས་ཀྱི་དགེ་ཆའི་སྒྲོང་།	139
གསུམ། ཆང་གི་ཉེས་དམིགས་སྒྲོང་།	144
བཞི། ཆང་དང་དེ་འབྲེལ་རིག་གནས་ཀྱི་རྒྱུན་ཆ་སེལ་ཐབས་	
སྒྲོང་།	148

ཡེ་འུ་བརྟན་པ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཆོན་གྱི་བྱང་ལྷན་དང་དེའི་
འཕེལ་སྐྱོགས་ཀྱི་གླེང་དོར་བཤད་པ།

གཅིག	བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཆོན་གྱི་ནམ་དབྱེའི་སྒོར།	155
གཉིས།	བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཆོན་གྱི་བྱང་ལྷན་སྒོར།	160
གསུམ།	བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཆོན་འཕེལ་སྐྱོགས་ཀྱི་གླེང་དོར་སྒོར།	168

ཡེ་འུ་བརྟན་པ། ཆོག་ལ་དོར་བརྟན་ཡེན་མ་འཆུག་པ་
བྱེད་རྒྱུའི་སྒོར་བཤད་པ།

གཅིག	རྒྱ་དང་འོ་མ་དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་རྒྱུའི་སྒོར།	175
གཉིས།	ན་བབ་ཁོང་བཞོན་བྱ་རྒྱ་མེད་པའི་སྒོར།	192
མཆུག་བསྐྱེད་གཏམ		200

ལེའུ་དང་པོ། དམངས་སྲོལ་གྱི་གླང་དོར་སྒྱུར་བཤད་པ།

གཅིག་ རྒྱང་གཞི།

“རིག་གནས་ཅུང་འཕེལ་རྒྱས་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་བཅའ་མི་རིགས་གཅིག་གི་
ནང་། སྒྱིར་ན་ཁ་གཏད་དུ་རྒྱུར་བའི་མཐོ་རིམ་རིག་གནས་(ལེགས་སྒྲིགས་ཡར་
ཐོན་གྱི་རིག་གནས་ལ་ཟེར་) དང་དམངས་རིམ་རིག་གནས་(ཞན་ངོས་རྗེས་ལུས་གྱི་
རིག་གནས་ལ་ཟེར་)གཉིས་ལྟན་ཅིག་དུ་གནས་ཡོད་ལ། རིག་གནས་འདི་གཉིས་
སྒྲིགས་བསྐྱུས་བྱས་པ་ལས་རྒྱལ་ཁབ་དེ་འཕེལ་མི་རིགས་དེའི་རིག་གནས་བྱུང་བ་ཡིན།
དེ་ནི་ང་ཚོས་དེང་དུས་རྒྱུ་བཞིན་མཆིས་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་
ཟེར་བ་དེ་རེད་”^① ཅེས་པ་ལྟར་ཡུན་རིང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཁོང་བསམ་པའི་དབལ་
ཡོན་དར་རྒྱས་ཆེ་བའི་རང་ཅག་ཁ་བ་རི་པའི་མི་རིགས་འདིའི་སྲོལ་རྒྱུན་རིག་
གནས་ལ་ཆ་མཆོན་ནའང་། འཛམ་གླིང་མི་རིགས་ཁག་གི་རིག་གནས་ལྷུ་མ་རའི་
ཁྲོད་དུ་ངོ་གཞོང་མི་དགོས་པའི་མཚར་སྟུག་ལྟར་པའི་ལུས་བྱང་རིག་གནས་ལྟར་
སྐྱུ་ཆོགས་པོ་ཞིག་གླང་བྱར་ཡོད་ལ། རྟོར་བྱར་འོས་པའི་རྗེས་ལུས་གྱི་རིག་
གནས་ཀྱང་མི་ཉུང་བ་ཞིག་མཆིས། དེ་ཡང་ཐོད་གྱི་དམངས་སྲོལ་ནི་སྲོལ་རྒྱུན་
རིག་གནས་ཀྱི་བྱུང་ཆ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེའི་ནང་དུ་འང་ཡར་ཐོན་དང་རྗེས་
ལུས་གྱི་སྒྲིགས་གཉིས་འདུས་ཡོད་པས། རི་ལྟར་བྱས་ནས་དམངས་སྲོལ་དེ་ཉིད་

① ལུང་ཅིང་ལྷན་གྱིས་བཅུ་མས་པའི་《ཁ་ལས་དམངས་ཁྲོད་རིག་གནས་》(རྒྱ་ཡིག)ཤོག་ངོས་1 ལ་གསལ།

དུས་རབས་ཀྱི་རེ་འདུན་དང་འཚམས་པའི་ཚྭ་གསལ་སྤྱོད་འཕེལ་གཏོང་ཐབས་
སྐོར་ལ་དཔུང་པ་བྱ་རྒྱུ་ནི་དམངས་སྲོལ་རིག་པའི་ཐང་གི་གཡོལ་ཐབས་མེད་པའི་
འགན་བབ་ཅིག་རེད།

མི་རིགས་གང་འདྲ་ཞིག་གི་དམངས་སྲོལ་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་། དེ་ནི་ལོ་
རྒྱུས་རིང་ལ་གྲུབ་གཞི་མི་འདྲ་བ་དང་། བྱང་དོན་དང་ཚམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཡོད་
གཤིས། དེ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་ཚོགས་ལ་ཐོན་པའི་རྒྱས་པ་འང་དྲང་སྤྱོད་ཚྭ་གསལ་གཉིས་
སྤངས་སྟབས། དམངས་སྲོལ་ལ་ཡང་བཟང་ལོ་གཉིས་སྤྱེ་ན་ཆོག སྤྱིར་
སྤྱི་ཚོགས་ལ་དྲང་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཐོན་པའི་དམངས་སྲོལ་རྣམས་ཤུལ་བྱུང་གི་
དམངས་སྲོལ་དུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཆོག་ལ། སྤྱི་ཚོགས་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱས་པ་
ཐོན་པའི་དམངས་སྲོལ་རྣམས་རྗེས་ལྟས་ཀྱི་དམངས་སྲོལ་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས་ན་
ཆོག འོན་ཀྱང་དྲང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་གཉིས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཟེར་བ་དེ་འོས་སྤྱི་ཆེ་དགས་
པས་ཞིབ་ཤིང་སྤྱང་ཚུལ་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་སྐབས་དྲང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་གཉིས་ཀའི་ཆོད་
གཞི་དང་ནང་དོན་གསལ་ཉོགས་དགོས་ངེས་རེད། དེ་བཞིན་དམངས་སྲོལ་གྱིས་
སྤྱི་ཚོགས་ལ་ཐོན་པའི་རྒྱས་པ་དེ་འང་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་རྒྱས་པ་དང་ད་ལྟའི་དུས་སུ་
ཐོན་པའི་རྒྱས་པ་སྟེ་རིགས་གཉིས་སྤྱེ་རྒྱུ་ཡོད། དམངས་སྲོལ་ལ་ལ་ཞིག་གིས་
དེ་ཐོག་མར་ཆགས་སྐབས་སམ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་རིམ་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ནང་བཟང་
སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཐོན་ཡོད་རུང་ད་ལྟའི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཐོན་པ་
དང་། ས་ཁུལ་ལམ་མི་རིགས་གཤམ་མེད་ཤོད་དུ་བཟང་བའི་རྒྱས་པ་ཐོན་རུང་ཆེ་གི་
མའི་ཤོད་དུ་སྤྱོད་པའི་རྒྱས་པ་ཐོན་གྱི་ཡོད་ན་དམངས་སྲོལ་ཤོད་ཀྱི་བཟང་ལོ་
ཞེས་པ་དེ་བཞུགས་བཅས་ཤིག་རང་རེད། དམངས་སྲོལ་བཟང་ལོ་གྱི་དབྱེ་བ་

འབྲེད་སྐབས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཏུ་ཐོན་པའི་དགེ་སྦྱོར་ལ་ཞིབ་བརྟུ་བྱེད་རྒྱ་མ་ཟད།
 བྱད་པར་ད་ལྟའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་དང་འཚོ་བ་ལ་དགེ་སྦྱོར་ཅི་ཐོན་དང་།
 མང་ཚོགས་ཀྱི་ལུས་སེམས་བདེ་ཐང་ལ་དགེ་སྦྱོར་ཅི་ཐོན། ཚན་རིག་ཤེས་བྱ་གོང་
 འཕེལ་གཏོང་རྒྱ་དང་བསམ་པའི་དཔལ་ཡོན་འཛུགས་སྦྱོར་ལ་དགེ་སྦྱོར་ཅི་ཐོན་
 སྐོར་ལ་ཞིབ་བརྟུ་བྱེད་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ། གོང་སྒྲིས་དོན་ཚན་གསུམ་གང་རུང་ལ་
 དགེ་བའི་ཆ་ལྡན་ན་དེ་ནི་ལུགས་སྲིད་བཟང་པོ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཚོགས་ལ།
 དེ་ལས་སྤྱི་ཚོགས་ལུས་ཅན་ལ་ངོས་འཛིན་ཚོགས་པ་ཡིན། དེ་ལྟའི་ཚད་གཞི་འདི་
 དམ་བཟང་གིས་བོད་ཀྱི་དམངས་སྲིད་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ན་གཞི་ནས་བོད་ཀྱི་
 དམངས་སྲིད་ནང་ཕྱལ་བྱུང་དང་རྗེས་ལུས་ཀྱི་སྒྲུབ་ཚུལ་གཉིས་སུ་བྱུང་བ་གསལ་
 པོར་མཐོང་བྱུང།

བོད་ཀྱི་དམངས་སྲིད་དགའི་གངས་རྒྱུང་ས་མཐོའི་སྤྱི་འཚོ་ཞིང་གནས་
 པའི་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་དངོས་པོའི་འཚོ་བ་དང་རིག་གནས་འཚོ་བ་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་
 བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་རིམ་ལྷ་མང་བརྒྱད་དེ་རིམ་བཞིན་ཆགས་པ་དང་། ཡ་ཙེ་བྱ་
 རྒྱུད་ཀྱིས་རྒྱུན་འཛིན་བྱེད་པའི་བརྒྱད་རིམ་ནང་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པས།
 དེའི་ནང་སེམས་དཀར་སྒྲོ་རིག་བཟང་བའི་བོད་རིགས་མང་ཚོགས་ཀྱི་སྒྲོ་བྲོས་ཀྱི་སྤྱི་
 བརྒྱད་མཚན་པའི་ཕྱལ་བྱུང་གི་དམངས་སྲིད་ཕྱན་སུམ་ཚོགས་པོ་ཡོད། དེ་ཡང་
 དཔེར་ན་བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲིད་དུ་ཀན་ཀོན་ལ་བཙུ་བཟུར་དང་གཞོན་སྤྱིས་ལ་
 གཅེས་སྦྱོང་། ཀན་འོག་གཞོན་ཚུད་ཀྱི་སྦྱོང་བཟང་དར་བྱབ་ཆེ་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད།
 སྤྱི་མགྲོན་ལ་གུས་ཞབས་དང་ཞེས་བྱེད་པ། འཛིག་རྟེན་པར་བརྟེན་ཚུར་བརྟེན།
 སྤྱི་ལོ་གཡས་བཞག་གཡོན་བཞག་ཅེས་པ་ལྟར་གྲོང་པ་བྱིམ་མཆོས་པན་ཚུན་འཛིག་

རྟེན་སྒྱིད་སྤྱུག་གང་ལ་འད་གཅིག་རོགས་གཅིག་པན་བྱེད་པ། རང་ལས་སྒྲོ་བའམ་
 མིག་ཞན་ལ་སེམས་དཀར་བྱམས་དང་སྒྲིབ་རྗེས་སྒྲོབ་བའི་ཡ་རབས་བཟང་པོའི་
 སྒྲིབ་བཟང་དེ་རྒྱུ་མཐུན་དང་། གཞན་ཡང་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་གང་སར་ས་ཁུལ་དོན་ཁྱབ་
 ཡིན་པའི་དུས་སྟོན་ནང་སྒྲིབ་ཀྱི་ཆེད་མའི་རྒྱུ་མཐུན་དང་། ལྷན་ཚུལ་གྱི་
 འགྲན་ཆོགས། གཞན་དང་ཞབས་བྲའི་འགྲན་ཆོགས། ཆོང་འདུས་བཅས་ཀྱི་
 སྤྱུགས་བསྐྱུས་རང་བཞིན་གྱི་དོན་སྒྲིབ་ལྟ་པ་མང་བ། གསེར་བཟོ། དངུལ་
 བཟོ། ལྷགས་བཟོ། ཤིང་བཟོ། ཆོམ་ཐགས་སོགས་ལྷན་སྤྱུལ་ཆོགས་པའི་མི་
 རིགས་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་དང་། བོད་མི་རང་ཉིད་ཀྱི་ལུས་ཐོན་དངོས་རྒྱས་རྒྱ་
 ཆར་བྱས་ཏེ་ས་མཐོའི་རང་བྱུང་ཁོར་ལུག་བྱེད་ཆོས་དང་བདེ་ཐང་གི་འཕྲོད་བསྟེན་
 བཅས་དང་མཐུན་པའི་བོད་བཅས་ཀྱི་རྒྱུ་མཐུན་མི་འདྲ་བའི་གཞི་སྒྲིབ་ལག་ལེན་
 གྱི་ཉམས་སྦྱང་བྱེད་པོ་ཡོད་པ་རྒྱུ་མཐུན་དང་། དམངས་སྒྲིབ་དང་། དམངས་
 གཞན། གཏམ་དཔེ། སྒྲིབ་། རྟེན། བྱགས། སྒྲིབ་པོ། ཐོན། གཡག་རྒྱུག་
 ཉ་རྒྱུག་མདའ་ཆེད། སྤྱི་གཞི་འཕྱོགས། རྒྱལ་ཆེད་སོགས་རིག་ཚུལ་དང་ལྷན་
 ཚུལ་གྱི་རྒྱུ་མཐུན་གངས་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པ་མང་པོ་ཡོད་པ་རྒྱུ་མཐུན་དང་། དེ་བཞིན་
 ཡུན་རིང་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ལ་བོད་སྤྱོད་ས་མཐོའི་ས་བབ་དང་གནམ་གཤིས་ལ་བསྟུན་
 བས་རིམ་བཞིན་ཆགས་དར་བྱུང་བའི་བོད་ཀྱི་རྒྱུ་མཐུན་དང་སྤྱོད་ཁང་གི་བཟོ་ཚུལ་
 དང་བྱེད་ཆོས་བཅས་ཆོང་མ་ལུས་བྱུང་གི་དམངས་སྤྱོད་ཡིན། ཤེས་རིག་ལྟར་ལ་
 ཆོན་རིག་དང་མཐུན་པའི་ལུས་བྱུང་གི་དམངས་སྤྱོད་དེ་རིགས་ནི་དུས་རབས་རང་
 བཞིན་དང་མི་རིགས་རང་བཞིན་བྱུང་དུ་མངའ་བའི་བོད་ཀྱི་དམངས་སྤྱོད་གོང་
 འཕེལ་གཏོང་རྒྱུའི་ཆུང་གཞི་ཡིན་ལ་བསམ་པའི་དཔལ་ཡོན་འཕྱགས་སྤྱོད་བྱ་

གཞག་ལ་མཁོ་བའི་ཡུལ་ཐུང་རིག་གནས་ཤིག་ཀྱང་ཡིན།

འོན་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་སྒྲ་མང་བའི་བོད་ཀྱི་དམངས་སྲོལ་ཁྲིད་རྒྱུ་ལུས་ཀྱི་
 དམངས་སྲོལ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་རྒྱ་ཆོས་ཁས་ལེན་བྱ་རྒྱུ་ཅམ་མ་བཟད། ལྷག་
 པར་དུ་ངོས་འཛིན་གསལ་པོ་བྱ་དགོས་ངེས་རེད། དམངས་སྲོལ་ཁྲིད་ཀྱི་རྒྱུ་
 ལུས་ཀྱི་སྒྲ་ཚུལ་ནི་བོད་ཅམ་མ་བཟད་འཇམ་གླིང་མི་རིགས་ཚང་མའི་དམངས་སྲོལ་
 ལ་ཐུན་མོང་དུ་མངའ་བའི་བྱུང་ཆོས་ཤིག་ཡིན། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་གཅིག་ནས་
 དམངས་སྲོལ་དག་མི་རིགས་ཤིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ལོ་རྒྱུས་
 མོང་གི་ཐོན་སྐྱེད་ལག་ལེན་དང་གྲལ་རིམ་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་རང་
 རྒྱལ་སྤྱུ་ཐུབ་ཅིང་དར་བྱུང་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པས། དེར་ཡང་དག་པའི་བསམ་
 སློའི་མཚུབ་ཁྲིད་མེད་པ་དང་། ཡང་སྒྲོས་དམངས་སྲོལ་དག་ནི་རྒྱུན་འཛིན་རང་
 བཞིན་ཅན་གྱི་རིག་གནས་ཤིག་ལགས་པས། བག་འཁུམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཤིན་ཏུ་
 ཆེ་ལྷ་བས་དམངས་སྲོལ་གྲུབ་ཟིན་པའི་རྒྱུ་དེར་འཇུག་བ་འགོ་དཀའ་བ་དང་རྒྱུ་
 ལུས་ཅན་དག་ཀྱང་པ་མེས་ཀྱིས་འཛིན་གནང་བའི་ཤུལ་བཟང་པོ་ཞིག་ལ་འཛིན་
 བས་ཁྱིམ་ཁུས་བཟུང་ལྟར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པས་ཡིན། བོད་ཀྱི་དམངས་སྲོལ་ཁྲིད་ཀྱི་
 རྒྱུ་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལ་ཆ་མཚོན་ན། མི་ལ་རིགས་རྒྱས་མཐོང་དམན་མཚོན་ཞན་གྱི་
 དབྱེ་བཞེ་སྒྲེ་མཁར་བ་དང་། རྟོགས་ལྡན། བཤན་པ་སོགས་རིགས་རྒྱུད་དམན་
 པར་འཛིན་པ་དང་། ཡུལ་ཉུང་ཤས་སུ་ཤིང་བཟོ་དང་། ཐགས་ལས། མཉེད་
 ལས། རྩ་བཟོ་སོགས་ཀྱི་ལས་རིགས་ལ་འཇུག་མཁན་རྣམས་ཀྱང་དམན་པར་
 འཛིན་ཏེ་བཙོག་ལྟ་མཐོང་རྒྱུང་གིས་དེ་རྣམས་དང་གཉེན་འབྲེལ་མི་བྱེད་པ།
 ཟས་གོས་ལུས་གསུམ་བསྐྱེ་མི་ཚོགས་པ། ཐ་ན་ཡུལ་འགའ་ཤས་སུ་རིགས་དམན་པ་

ནམས་ཀྱི་གྲིབ་གཟུགས་ཀྱང་མི་ཐོག་པར་བྱེད་པ་དང་། རིགས་དམན་པ་ནམས་
 ཉམ་སྲོལ་སུ་སྤྱོད་མི་ཆོག་པ་སོགས་ནི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་བསྐྱུང་བྱུར་གྱི་ཡོད་ལ།
 བསྐྱུང་བྱེད་དང་འགལ་མཁན་ལ་བཅོག་ཏུ་དང་། ངན་སྤྱོད་ལ་བརྟུང་ཡང་བྱེད་
 སྲོལ་ཡོད། དེས་མི་ལུས་འདྲ་མཉམ་ཡོང་རྒྱུར་གཏོར་བཤིག་གཏོར་བ་མ་ཟད།
 མི་རིགས་ཀྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་འཕེལ་རྒྱས་འགོ་རྒྱུར་འགོ་གཞི་དང་མང་ཆོགས་
 ཀྱི་དཀའ་སྤྱད་འབད་བཅོལ་གྱི་ལས་ཀའི་རྒྱར་བཅོལ་རང་བཞིན་འདོན་སྤྱོད་བྱེད་
 རྒྱུར་འགོ་གཞི་བཟོ་ཡོད། གཞན་ཡང་ནམ་རྒྱུན་འཇིག་རྟེན་འཆོ་བའི་ཁྲོད་
 རྒྱུང་སྤྱོད་ཀྱི་སྤང་རྒྱུ་འདྲ་མིན་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡང་ལུང་ཆོའི་སྤོང་སྤྱོད་ཀྱི་
 གནད་དོན་དང་བྱིམ་ཆང་ངམ་ཡང་ན་མི་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་ཆེན་མང་པོ་ཞིག་ཏུ་པ། མོ་
 པ། ཚེས་པ་ལ་མོ་ལུང་ཐུགས་བརྟག་བྱས་ནས་ཐག་གཅོད་པ་དང་། ཐུགས་བར་
 སེལ་ཆེད་དུ་བྱེད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཉེ་ནོར་རྣམས་མང་པོ་རྒྱུད་ཐོས་གཏོར་གི་ཡོད།
 དེས་སྤོང་སྤྱོད་དང་དོན་ཆེན་ལ་འཕྲུས་ཤོར་དང་གྱུར་གྱུར་བཟོ་བ་ཙམ་མ་ཟད།
 “སྤོང་བའི་ལུས་ལ་སྤོང་པོའི་སེམས་།” “མོ་བའི་ལུས་ལ་འདྲེ་ཡི་ཁ་།” ཞེས་པ་རྒྱུར་གཡོ་
 ཐབས་ཀྱིས་གཞན་ལ་མགོ་སྤོང་གཏོར་མཁན་མི་ཉུང་བར་ཁོར་ཡུག་དང་གོ་སྐབས་
 དེས་ཅན་བསྐྱུར་གྱི་ཡོད། གཞན་ཡང་ཐོད་ཀྱི་གཉེན་སྲོལ་ལ་ཆ་མཆོན་ན་པ་མས་
 དུ་ཐུག་གི་མི་ཆོའི་དོན་ཆེན་ཉེ་གཉེན་སྤྱོད་གི་འགོ་སྤྱོད་སྤྱོད་བཟོ་བ་དང་། གཉེན་
 སྤྱོད་བྱེད་སྐབས་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ལ་སྤོང་འགོད་ཀྱི་འགོ་ལུགས་མ་བརྒྱུད་པར་
 གཉེན་སྤོང་ཁོ་ནས་གཉེན་སྤྱོད་ལག་ཁྱེད་ཀྱི་ཆབ་བྱེད་པའི་སྤང་རྒྱུ་དུང་ཡང་
 ཆབས་ཆེད། ལུས་འགའ་ཤས་སུ་བྱུ་སྤྱོད་མནའ་མ་མཉམ་སྤྱོད་བྱེད་པ་རྣམས་
 ལུས་ཀྱི་གཉེན་སྲོལ་རིག་རྒྱུ་ཡོད་པ་སོགས་གཉེན་སྲོལ་ནང་མཆིས་པའི་རྣམས་ལུས་ཀྱི་

རྒྱལ་པོ་དེ་དག་ལོ་མོ་འདྲ་མཉམ་དང་། གཉེན་སྲིག་རང་དབང་། ཁྱི་གཅིག་ཤུག་གཅིག་བཅས་ཀྱི་གཉེན་སྲིག་ཅ་དོན་དང་རྒྱལ་འགལ་འགྲོ་བ་མ་བཟད། གཉེན་སྲིག་མཐའ་དོ་བདག་དང་དེའི་བྱ་རྒྱུད་ཀྱི་ལུས་སེམས་བདེ་ཐང་ལ་ཡང་གཞོད་སྒྲིབ་ཕྱག་གི་ཡོད།

གོང་སྲིད་ལྟར་བོད་ཀྱི་དམངས་སྲིད་ལ་ཡུལ་བྱུང་དང་རྗེས་ལུས་ཀྱི་སྤང་ཚུལ་བྱང་དུ་ལྷན་ཡོད་པ་ས་ང་ཆོས་ངེས་པར་དུ་ལེགས་ཆ་དར་སྤེལ་དང་། སྒྲིབ་ཆ་རྒྱབ་སྐྱར་བྱེད་རྒྱུའི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་རིག་གནས་ལྟ་བུ་དམ་བཟུང་གིས་བོད་ཀྱི་དམངས་སྲིད་ལ་ཡང་དག་པའི་སྒྲིབ་ནས་སྤྲིགས་དོར་བཅུད་ལེན་བྱས་ཏེ། བོད་ཀྱི་དམངས་སྲིད་འདི་ཉིད་དུས་རབས་ཀྱི་ནང་དོན་ལྷན་ལ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་མངའ་བའི་དུས་རབས་རང་བཞིན་དང་མི་རིགས་རང་བཞིན་བྱང་དུ་ལྷན་པའི་དམངས་སྲིད་ཀྱི་སྒྲིགས་སུ་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་དགོས། དམངས་སྲིད་ཀྱིས་སྒྲིའོགས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་དང་འཛོལ། མིའི་ལུས་སེམས་བདེ་ཐང་། ཆོན་རིག་ཤེས་བྱ་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱ་དང་བསམ་པའི་དཔལ་ཡོན་འཛུགས་སྐྱབ་ཀྱི་བྱ་གཞག་ལ་དགེ་མཆོན་ལྷན་པའི་རྒྱས་པ་ཐོན་གྱི་ཡོད་ན་དེ་ནི་དམངས་སྲིད་བཟང་པོ་ཞིག་ཡིན་པས་རྒྱན་འཛིན་དང་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་དགོས་ངེས་ཤིང་ལ། གཞོད་སྒྲིབ་ཡོད་ཆེ་དམངས་སྲིད་ལྷན་པར་འཛིན་ནས་བསྐྱར་བཅོས་བྱ་ཡུལ་དང་དོར་བྱར་བཟུང་དགོས་པ་ལས་རང་མི་རིགས་ཀྱི་མེས་པོའི་ཤུལ་བཞག་ཡིན་ཞེས་བཟང་པོ་ལ་དབྱེ་འབྱེད་མེད་པར་ཉ་ཉུང་མཉམ་བསྒྲིགས་ཀྱིས་སྤང་ཡོད་ཆང་མ་ཁས་ལེན་དང་། ལུ་མཐུད་རྒྱན་འཁྱོངས་བྱེད་པའི་སྒྲིབ་ཚུལ་ལམ། ཡང་ན་དེ་ལས་ཕྱོགས་ཉི་དམངས་སྲིད་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཤུལ་བཞག་རིག་གནས་ཤིག་ཡིན་པས་དེར་སྒྲོལ་སྒྲིབ་